227 1-0070/0

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale

– Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale classant comme monument certaines parties de l'immeuble sis rue Vanderschrick 10 à Saint-Gilles

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23 ;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 18 avril 2002 entamant la procédure de classement comme monument de certaines parties de l'immeuble sis rue Vanderschrick 10 à Saint-Gilles ;

Vu l'avis de la Commission royale des monuments et des sites émis le 6 novembre 2002;

Considérant que les propriétaires n'ont pas émis d'observation dans le délai prévu par l'article 20 de l'ordonnance du 4 mars 1993;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et du Secrétaire d'Etat chargé des Monuments et Sites,

Arrete:

Article 1er. - Sont classés comme monument les façades avant et arrière, la toiture, le hall d'entrée et la cage d'escalier ainsi que les

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

– Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bescherming als monument van bepaalde delen van het gebouw gelegen Vanderschrickstraat 10 te Sint-Gillis

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikelen 22 en 23;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 18 april 2002 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van bepaalde delen van het gebouw gelegen Vanderschrickstraat 10 te Sint-Gillis;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 6 november 2002;

Overwegende dat de eigenaars geen opmerkingen hebben meegedeeld binnen de termijn opgelegd in artikel 20 van de ordonnantie van 4 maart 1993;

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de Staatssecretaris, belast met Monumenten en Landschappen,

Besluit:

Artikel 1 - Worden beschermd als monument de voor- en achtergevel, het dak, de inkomhall en het trappenhuis alsook de

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE • COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE • CHANCELLERIE

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJKE REGERING • VERENIGDE COLLEGE VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE • KANSELARIJ

structures intérieures et la division spatiale d'origine de l'immeuble sis rue Vanderschrick, 10 à Saint-Gilles, connu au cadastre de Saint-Gilles, 2ème division, section A, 1ère feuille, parcelle n° 76x6, en raison de son intérêt historique, artistique et esthétique, précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend les voiries, parties de voiries, ainsi que l'ensemble des parcelles ou parties de parcelles reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 – Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, 15 JAN. 2004

Pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche Scientifique,

Daniel DUCARME

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

binnenstructuur en de oorspronkelijke ruimtelijke opdeling van het goed gelegen Vanderschrickstraat nr. 10 te Sint-Gillis, bekend ten kadaster te Sint-Gillis, 2de afdeling, sectie A, 1ste blad, perceel nr. 76x6, wegens hun historische, artistieke en esthetische waarde, zoals nader bepaald in bijlage I gevoegd bij dit besluit.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat de wegen, gedeelten van de wegen alsook het geheel van de percelen of gedeelten van de percelen opgenomen in de omtrek, zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 15 JAN. 2004

Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

De Staatsecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening,, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE • COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE • CHANCELLERIE

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

HOOFDSTEDELIJKE REGERING • KANSELARIJ

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE L'IMMEUBLE SIS RUE VANDERSCHRICK, 10 A SAINT-GILLES

Réf. cadastrale : 2ème division, section A, 1ère feuille, parcelle n° 76x6

Description sommaire :

Cet immeuble de rapport est construit en 1905 par l'architecte Jean-Baptiste Maelschalck, signé en façade, pour le frère de ce dernier, Charles Maelschalk.
De style éclectique, l'élévation comporte quatre niveaux et trois travées. Les deux travées de droite sont jumelées et précédées d'un balconnet courbe aux étages.
La façade est en briques blanches et en pierre bleue pour le rez-de-chaussée ainsi que pour les bandeaux et encadrements des baies. Aux étages, des panneaux de sgraffites s'inscrivent aux niveaux des allèges et dans les parties supérieures des baies. Ceux-ci sont attribués à l'artisan H. Weyers, auteur des panneaux de sgraffites ornant la façade de l'immeuble de l'architecte Boelens sis 103, avenue Besmes.
Les châssis sont tous d'origine et la porte d'entrée, en bois, est percée dans la partie supérieure permettant d'éclairer naturellement le hall d'entrée. Des vitraux munis de ferronnerie au motif art nouveau s'inscrivent dans la porte.
Des volets en bois permettent d'obturer les baies du rez-de-chaussée. Celui-ci est fortement travaillé et marqué par un jeu de consoles et de frise denticulée.
La corniche, en cavet, est en bois et munie de consoles et de gouttes. Deux lucarnes s'inscrivent dans la toiture.

A l'intérieur, l'organisation spatiale n'a pas changé depuis la construction à l'exception d'une annexe ajoutée en 1937 (T.P. 196) au premier étage.
Le rez-de-chaussée comporte le vestibule d'entrée situé à gauche. Celui-ci est suivi de l'escalier menant aux étages. A droite, la première pièce à front de voirie est occupée par le salon. Une quadruple porte sépare cette pièce de la salle à manger, une autre série de porte nous mène à la véranda. La pièce à l'arrière, située dans le prolongement du vestibule sert de cuisine. Cette disposition des pièces se répète à tous les étages.

Le vestibule et la cage d'escalier ont conservé l'intégralité de leur décor d'origine : le sol est en dalles de marbre de Carrare, l'escalier est en bois teinté muni d'un départ d'escalier en acajou. Des lambris en faux bois et une frise en Lincustra participent à la décoration du hall et de la cage d'escalier. Des peintures murales polychromes sont présentes sur les murs et le plafond. Celles-ci sont exécutées à l'huile de lin appliquée au pochoir et les motifs floraux sont rehaussés à la main.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique, artistique et esthétique :

C'est en 1898 que fut décidé le prolongement de la rue Vanderschrick entre la chaussée de Waterloo et la rue de l'Eglise. Les terrains longeant la nouvelle voirie furent subdivisés en parcelles régulières et vendus aux particuliers, accompagnés d'un cahier des charges imposant la hauteur des habitations.
Du côté pair, toutes les parcelles furent achetées par une unique propriétaire ,Madame Veuve Elsom, qui confia la construction de dix-sept maisons à l'architecte Ernest Blérot.
Le côté impair, dont les parcelles furent vendues de manière séparée à des propriétaires différents montre un visage plus hétéroclite dans les constructions. Le n°10 se démarque par la qualité de l'immeuble et par la richesse des matériaux mis en œuvre pour sa construction.

Jean-Baptiste Maelschalck est le fils d'un entrepreneur et menuisier. Lui et son frère, Henri, suivront d'abord les traces de leur père avant de se lancer pour de longues années à l'Académie Royale des Beaux-Arts de Bruxelles pour y suivre les cours d'architecture.
A Saint-Gilles, il commence à dresser des plans dès 1895 et on compte une petite centaine de ses réalisations dans la commune.

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE

De par son expérience passée, Maelschalck deviendra expert dans le domaine de la menuiserie : il dépose divers brevets d'invention dont celui en 1897 pour des « châssis à charnières » dits les « châssis Maelschalck », constitués de trois volets dont deux sont ouvrants. Un des ouvrants, large de 20 cm., doit permettre l'aération des intérieurs. Maelschalck remporte pour ce modèle de châssis la Médaille d'or à l'Exposition internationale de Milan en 1906. Ce modèle est également présenté en 1907 à l'Exposition des Arts et industries au parc du cinquantenaire. Il est utilisé au 10 rue Vanderschrick.

L'authenticité de la construction, sa parfaite conservation dans son état d'origine ainsi que le décor du hall d'entrée et de la cage d'escalier en font un témoin précieux de l'architecture éclectique Art Nouveau du début du XXème siècle.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 15 JAN. 2004

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche Scientifique,

Daniel DUCARME

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
CHANCELLERIE

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET GEBOUW GELEGEN VANDERSCHRICKSTRAAT, 10 TE SINT-GILLIS

Kadastrale gegevens : 2de afdeling, sectie A, 1ste blad, perceel nr 76x6

Dit opbrengsthuis werd gebouwd in 1905 door architect Jean-Baptiste Maelschalk, zijn naam staat vermeld op de voorgevel, voor zijn broer, Charles Maelschalk.
In eclectische stijl opgetrokken, omvat het gebouw vier verdiepingen en drie traveeën. De beide rechtertraveeën vormen een paar en worden op de verdiepingen voorafgegaan door een gebogen balkonnetje.
Op de benedenverdieping bestaat de gevel uit witte baksteen en arduinsteen, materialen die ook voor de gladde lijst en rondom de raamopeningen zijn gebruikt. Op de verdiepingen sieren sgraffito-panelen de gevel ter hoogte van de vensterbanken en op de bovenste delen van de vensteropeningen. Deze zijn toegeschreven aan vakman H. Weyers, die ook de sgraffito-panelen maakte voor de gevel van het huis aan de Besmelaan 103 naar architect Boelens.
Het raamwerk is overal oorspronkelijk en de inkomdeur, van hout, is bovenaan opengewerkt om de inkomhall met invallend daglicht te voorzien. Een glasraam bewerkt met gietijzeren art nouveau-motieven versiert de voordeur. De vensteropeningen op de benedenverdieping kunnen worden dichtgestopt met houten vensterluiken. De benedenverdieping is fors bewerkt en met consoles en een met kalfstanden versierde fries versierd.
De holle daklijst is van hout en uitgerust met kraagstenen en waterhollen. Twee dakvensters liggen in de lijn van het dak.

Binnenin is de ruimtelijke ordening onveranderd gebleven sinds de bouw van het huis met uitzondering van een bijgebouw dat in 1937 op de eerste verdieping werd toegevoegd (T.P. 196). Links op de benedenverdieping heeft men het voorportaal dat uitgeeft op de trap die naar de verdiepingen leidt. Het eerste vertrek rechts, langs de straatkant, geldt als woonkamer. Deze is van de eetkamer gescheiden door een vierdelige deur; een andere reeks deuren geeft uit op de veranda. Een vertrek achteraan het voorportaal doet dienst als keuken. Deze opdeling van de ruimte vindt men terug op elke verdieping.

Het voorportaal en het trappenhuis hebben hun oorspronkelijk uitzicht volledig behouden: de vloer is bekleed met uit Carrara afkomstige marmeren tegels, de trap is van geverfd hout waarvan het voorstuk van mahoniehout is. Lambrizering van nagetekend hout en een fries in Lincustra geven de inkomhall en het trappenhuis een fraai aanzien. Polychrome wandschilderingen versieren muren en plafond. Ze zijn uitgevoerd in lijnzaadolie en met stencils opgebracht waarbij de bloemmotieven met de hand zijn bijgewerkt.

Waarde van het goed volgens de criteria bepaald bij artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed:

Historische, artistieke en esthetische waarde:

In 1898 wordt er beslist om de Vanderschrikstraat ter hoogte van de Waterloose steenweg en de Kerkstraat te verlengen. De bouwgronden aan weerszijden van de nieuw aangelegde weg werden in gelijke percelen opgedeeld en aan particulieren verkocht. Een bestek werd hen daarbij overhandigd met daarin de na te leven bouwhoogte.
De zijde met even nummers werd in haar geheel gekocht door één enkele eigenares, mevrouw weduwe Elsom, die architect Ernest Blérot met de bouw van zeventien huizen belaste.
De zijde met oneven nummers, waar de percelen aan verschillende eigenaars afzonderlijk werden verkocht, vertoont een meer wisselend aanzicht qua gebouwen. Het gebouw nr. 10 valt op door zijn kwaliteit en door de rijkdom van materialen die bij de totstandkoming ervan werden gebruikt.

Jean-Baptiste Maelschalck is de zoon van een aannemer en tevens timmerman. Hij en zijn broer Henri zullen eerst in de voetsporen treden van hun vader voordat ze zich aan de Koninklijke academie voor Schone Kunsten van Brussel inschrijven om er jarenlang de cursus architectuur te volgen. Al in 1895 begint Jean-Baptiste plannen op te maken en vandaag nog telt men in de gemeente Sint-Gillis een kleine honderd van zijn verwezenlijkingen.
Door zijn ervaring in het verleden zal Maelschalck een expert worden op gebied van timmerwerk. Hij deponeert namelijk verschillende octrooien op zijn naam waarvan in 1897 dat voor 'scharnierramen', de zogeheten 'Maelschalck-ramen', bestaande uit drie luiken waarvan er twee open gaan. Eén van de opengaande delen, dat zo'n 20 cm breed is, maakt de verluchting binnenshuis mogelijk. In 1906 behaalt Maelschalck voor deze uitvinding de gouden medaille op de internationale tentoonstelling van

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
KANSELARIJ

Milaan. Een jaar later, in 1907, zal dit model ook op de tentoonstelling voor Kunst en Nijverheid in het Jubelpark aan het publiek worden voorgesteld. Maelschalck past zijn uitvinding ook toe in het huis in de Vanderschrikstraat.

De authenticiteit van de architectuur, de perfecte staat waarin het pand zich bevindt en het decor van de inkomhall en het trappenhuis maken van het geheel een kostbaar voorbeeld van eclectische Art Nouveau-architectuur van het begin van de 20ste eeuw.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 15 JAN. 2004

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Daniel DUCARME

De Staatsecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
KANSELARIJ

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE L'IMMEUBLE SIS RUE VANDERSCHRICK 10 A SAINT-GILLES

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE GEDEELTEN VAN HET GEBOUW GELEGEN VANDERSCHRICKSTRAAT 10 TE SINT-GILLIS

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

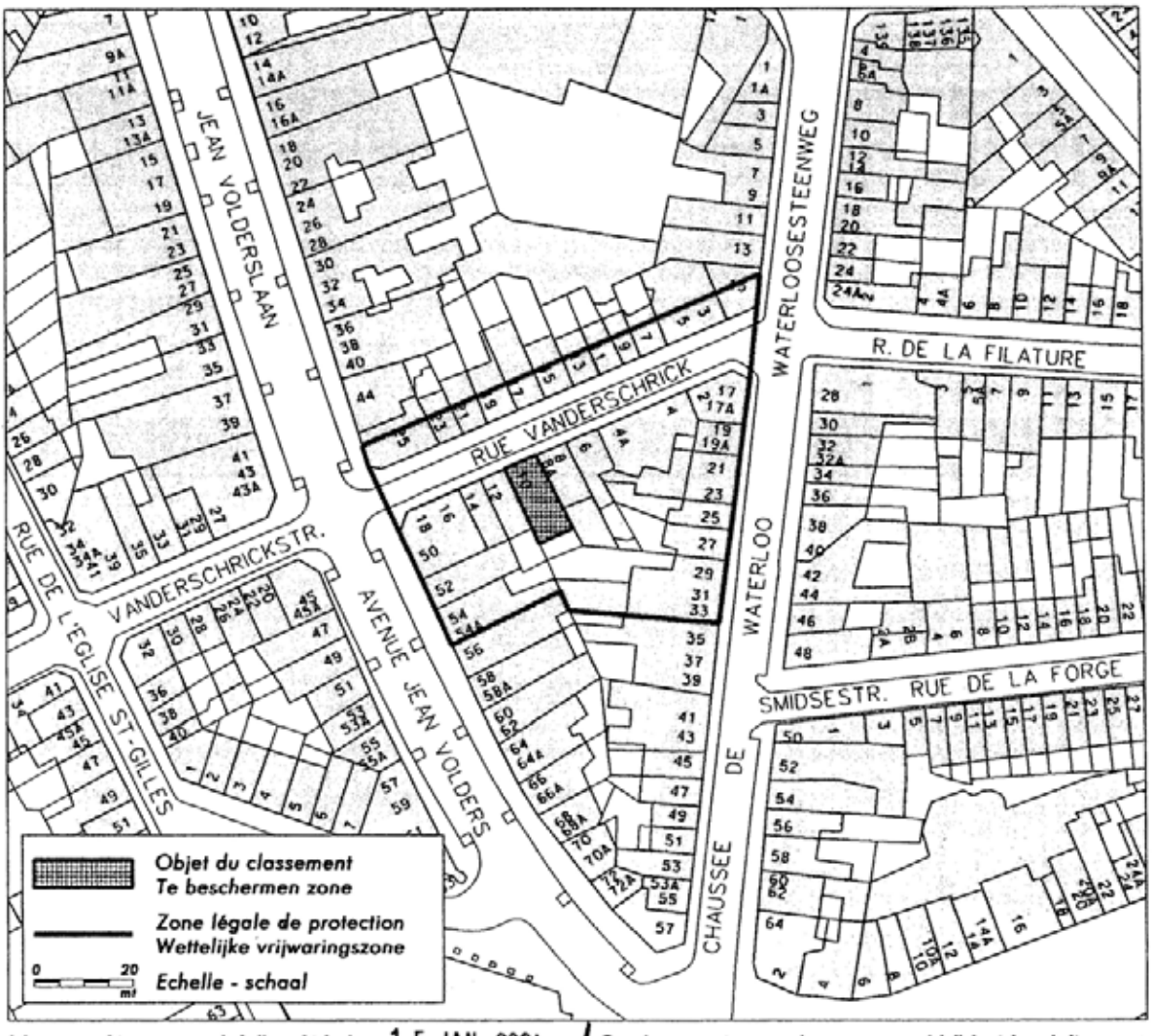

Vu pour être annexé à l'arrêté du 15 JAN. 2004

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 15 JAN. 2004

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Daniel DUCARME

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift